

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра вогневої підготовки, факультет №3

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

**з навчальної дисципліни «ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА»
обов'язкових та вибіркових компонент освітніх програм
першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування», 08 «Право», 12 «Інформаційні технології», 26 «Цивільна безпека»;

Спеціальність: 053 «Психологія», 071 «Облік і оподаткування», 081 «Право», 125 «Кібербезпека», 262 «Правоохоронна діяльність»;

Спеціалізація: «Поліцейські», «Поліцейська діяльність у кіберсфері».

**м. Харків
2023 рік**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
зі спеціальних дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри вогневої підготовки факультету № 3 ХНУВС
(Протокол від 29.08.2023 № 14)

Розробники:

1. Завідувач кафедри вогневої підготовки факультету № 3 **Федоров В.В.;**
2. Викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3 **Назаренко О.М.;**
3. Старший викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3
Пабат О.В.

Рецензенти:

1. Начальник циклу вогневої та фізичної підготовки Вінницького вищого професійного училища Департаменту поліції охорони **Андрєєв А.А.;**
2. Завідувач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Ковальов І.М.**

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Денна форма навчання:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Практичне заняття							
		Тема №5: «Ведення вогню з пістолетів за умовами індивідуальних вправ другої категорії Курсу стрільб» Тема №5/5: «Ведення вогню з пістолетів за умовами вправи п'ятнадцятої»							
		Кількість годин на вивчення теми протягом семестру							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Галузь знань: 08 «Право» Спеціальність: 081 «Право» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»								
2.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»		6						
3.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»			8					
4.	Галузь знань: 08 «Право» Спеціальність: 081 «Право» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»				8				
5.	Галузь знань: 12 «Інформаційні технології» Спеціальність: 125 «Кібербезпека» Спеціалізація: «Поліцейська діяльність у кіберсфері» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»						8		
6.	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність: 053 «Психологія» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»						6		
7.	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»				8				

Заочна форма навчання:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Практичне заняття							
		Тема №5: «Ведення вогню з пістолетів за умовами індивідуальних вправ другої категорії Курсу стрільб» Тема №5/5: «Ведення вогню з пістолетів за умовами вправи п'ятнадцятої»							
		Кількість годин на вивчення теми протягом семестру							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»								
2.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять

Тема 5: «ВЕДЕННЯ ВОГНЮ З ПІСТОЛЕТІВ ЗА УМОВАМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВПРАВ ДРУГОЇ КАТЕГОРІЇ КУРСУ СТРІЛЬБ»

Тема 5/4: «ВЕДЕННЯ ВОГНЮ З ПІСТОЛЕТІВ ЗА УМОВАМИ ВПРАВИ П'ЯТНАДЦЯТОЇ»

Мета заняття:

1. Навчити курсантів веденню вогню з пістолетів після фізичного навантаження в обмежений час.
2. Тренувати курсантів у підготовці до стрільби стоячи, з коліна та лежачі, виконанні пострілу та припиненні вогню.
3. Тренувати курсантів у неповному розбиранні й збиранні пістолета, спорядженні магазина.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: стрілецький тир.

Навчальні питання:

1. Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю та боєприпасами.
2. Вивчення умов вправи п'ятнадцятої з пістолетів.
3. Приготування до стрільби (спорядження магазина, заряджання пістолета, прийняття положень для стрільби після пересування). Виконання вправи

п'ятнадцятої (прицілювання, спуск курка). Припинення стрільби (припинення натискання на хвіст спускового гачка, вмикання запобіжника, розряджання пістолета). Дії стріляючих при тимчасовому чи повному припиненні стрільби, огляд пістолета.

4. Відпрацювання нормативів № 1, 2, 3 з вогневої підготовки для пістолетів.

Матеріальне забезпечення:

1. 9мм «Форт-12(17)» або 9мм ПМ (бойовий) – 5 шт.
2. 9мм «Форт-12(17)» або 9мм ПМ (навчальний) – 15 шт.
3. 9 мм пістолетні патрони – 160 шт.
4. 9 мм патрони навчальні – 96 шт.
5. Мішені №1, №2 та № 4 (комплект) - 5 шт.
6. Мультимедійний проектор.
7. Екран.
8. Стенди.
9. Крейда, класна дошка.
10. Лазерні тренажери для обладнання пістолетів.
11. Мультимедійний тир.

Розрахунок часу:

1. Вступна частина – 10 хв.
2. Основна частина – 60 хв.
3. Заключна частина – 10 хв.

План проведення заняття:

ВСТУПНА ЧАСТИНА:

- *Перевірити наявність курсантів, їх зовнішній вигляд, зробити помітки в журналі.*
- *Оголосити тему, навчальні питання та мету заняття.*
- *Оглянути зброю, перевірити готовність тиру та матеріального забезпечення до заняття.*
- *За допомогою контрольних карток перевірити знання курсантами попередніх тем.*
- *нагадати заходи безпеки при поводженні зі зброєю та умови виконання вправи.*
- *Розділити групу на зміни, призначити керівників на навчальних місцях.*

ОСНОВНА ЧАСТИНА:

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №1.

ВИКОНАННЯ ВПРАВИ П'ЯТНАДЦЯТОЇ.

Умови виконання вправи п'ятнадцятої.

ПРИЗНАЧЕННЯ: Навчання стрільбі після фізичного навантаження в обмежений час;

ЦІЛЬ: - поясна фігура (мішень № 1), що встановлюється не вище 100 см від нижнього краю мішені, грудна фігура з колами (мішень № 2), що встановлюється не вище 125 см від нижнього краю мішені, ростова фігура (мішень № 4), що встановлюється на поверхні землі, нерухомі;

ВІДСТАНЬ ДО ЦІЛІ - 25 м, 15 м, 10 м (лінія старту - 50 м);

КІЛЬКІСТЬ ПАТРОНІВ - 6 шт.;

ЧАС НА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ – 25 с.;

ВИХІДНЕ ПОЛОЖЕННЯ – зброя в кобурі;

ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ СТРІЛЬБИ – визначається керівником стрільб для кожного рубежу відкриття вогню: стоячи, з коліна, лежачи;

Оцінка за умови, що час на виконання вправи не було перевищено:

ОЦІНКА : «**відмінно**» - 6 влучень (за умови, що уражено усі мішені);
«**добре**» - 5 влучень (за умови, що уражено усі мішені);
«**задовільно**» - 4 влучення (за умови, що уражено усі мішені);
«**незадовільно**» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання вправи.

1) за командою керівника стрільб стрілець приймає відповідне вихідне положення **на старті**. Керівник стрільб визначає стрільцю положення для стрільби на кожному рубежі відкриття вогню та, переконавшись, що все готове до виконання вправи, подає команду «**Старт!**» (вмикає хронометр);

2) стрілець переміщується на рубіж відкриття вогню – 25 м, там приймає відповідне положення для стрільби, приводить зброю в готовність, виконує два постріли в мішень № 4;

- 3) після цього переміщується на рубіж відкриття вогню в 15 м, де приймає відповідне положення для стрільби та виконує два постріли в мішень № 1;
- 4) потім переміщується на рубіж відкриття вогню в 10 м, де приймає відповідне положення для стрільби та виконує два постріли в мішень № 2;
- 5) після закінчення часу, відведеного на виконання вправи, керівник стрільб подає команду **«Час!»** (вимикає хронометр).

Під час виконання вправи зі стрільби, яка передбачає відповідне часове обмеження, за кожний постріл, який виконано після команди: «Час!» або звукового сигналу таймера, від результату стрільця віднімається одне (у вправах, що передбачають градацію зон ураження, – краще) влучення!

Приклад порядку виконання вправи п'ятнадцятої.

Зміна знаходиться на вихідному рубежі.

За командою керівника роздавач боєприпасів видає кожному стрільцю **шість бойових патронів**.

Стрілець отримує патрони в праву руку, оглядає їх та доповідає: **«Курсант Романенко шість бойових патронів отримав та оглянув!»**.

Після того, як курсанти доповіли про отримання і огляд патронів, керівник подає команду: **«Зміна, спорядити магазини!»**.

За цією командою курсанти дістають магазини з основи рукоятки, **не дістаючи пістолетів з кобури**, споряджають їх патронами. При спорядженні магазин утримується в лівій руці, а патрони - у правій.

Спорядивши магазини, курсанти перекладають їх із лівої руки у праву, а лівою рукою піднімають пістолети, не дістаючи їх із кобури та вставляють магазини в основу рукоятки, закривають кобуру.

Керівник, переконавшись, що зміна спорядила магазини, подає команду: **«Зміна, на лінію старту (50 метрів), кроком руш!»**.

Після виходу зміни на рубіж відкриття вогню, керівник подає команду: **«Зміна, надіти навушники та захисні окуляри!», «Приготуватися!»**.

За цією командою курсанти одягають навушники, захисні окуляри, приймають зазначене керівником стрільб вихідне положення **«зброя в кобурі»** та доповідають: **«Готовий!»**.

*Оскільки умови вправи передбачають ведення вогню з різних положень після переміщення із зарядженою зброєю в руках, для забезпечення безпеки, команда **«Старт!»** виконується виключно окремо кожним за чергою.*

*Керівник, прийнявши доповіді від стрільців та переконавшись, що всі готові до виконання вправи, подає кожному стрільцю індивідуальну команду, наприклад: **«Перший номер, старт!»**.*

За цією командою курсант переміщується на рубіж відкриття вогню 25 м., там приймає **положення для стрільби стоячи** (дістає зброю з кобури та, тримаючи її у безпечному напрямку, великим пальцем лівої руки вимикає

запобіжник, досилає патрон до патронника), виносить зброю на лінію прицілювання й проводить два прицільних постріли у мішень №4.

Після цього стрілець вмикає запобіжник, спрямовує зброю у безпечному напрямку (уверх під кутом 45-60 градусів), переміщується на рубіж відкриття вогню 15 м., там приймає положення для стрільби з **коліна**, вмикає запобіжник, якщо необхідно, ставить курок на бойовий звід (9мм ПМ) і виконує ще два постріли у мішень №1;

Для прийняття положення для стрільби з коліна курсант відставляє назад праву ногу таким чином, щоб носок її ступні був проти каблука лівої ноги; швидко опускається на праве коліно та присідає на каблук; ліву ногу від коліна до ступні утримує по можливості прямовисно, носок ступні спрямовує на ціль; пістолет утримується двома руками.

Для прийняття положення для стрільби з колін курсант швидко опускається на обидва коліна та присідає на каблуки. Пістолет утримується двома руками.

Далі стрілець знову вмикає запобіжник, спрямовує зброю у безпечному напрямку (уверх під кутом 45-60 градусів), піднімається та переміщується на рубіж відкриття вогню 10 м., там приймає положення для стрільби **лежачи**, вмикає запобіжник, якщо необхідно, ставить курок на бойовий звід (9мм ПМ) і виконує ще два постріли у мішень №2.

Для прийняття положення для стрільби лежачи слід зробити повний крок правою ногою вперед і трішки вправо; нахилившись вперед, опуститися на ліве коліно і поставити ліву руку на землю перед собою пальцями вправо; після чого, спираючись послідовно на стегно лівої ноги і передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік і швидко перевернутися на живіт, розкинувши ноги злегка в сторони носками назовні. При цьому пістолет постійно спрямовується в напрямку мішені.

Закінчивши стрільбу, курсант, не знімаючи затвор із затворної затримки, самотійно (у разі необхідності, залежно від положення для стрільби) піднімається, стає обличчям до мішені; права рука з пістолетом зігнута у лікті, пістолет дульним зрізом ствола спрямований уверх під кутом 45-60 градусів у бік мішеней. Після цього доповідає: **«Курсант Романенко стрільбу закінчив!»**.

Керівник, переконавшись, що стрілець закінчив стрільбу, подає команду: **«Зброю до огляду!»**.

За цією командою курсант витягує магазин з основи рукоятки пістолета та притискає його великим пальцем правої руки до пістолета таким чином, щоб подавач магазину був на 2-3 см вище затвора.

Оглянувши зброю, керівник подає команду: **«Оглянуто!»**.

За цією командою курсант, самотійно, великим пальцем лівої руки натискає на кнопку затворної затримки, вмикає запобіжник, вставляє магазин в основу рукоятки та ховає пістолет до кобури.

Після цього керівник подає команду: **«Зняти навушники та захисні окуляри!»**.

За командою **«Зміна, до мішеней кроком руш!»** курсанти вирушають до мішеней, де керівник стрільб оголошує кожному стрільцю його результати та оцінку.

При визначенні результатів стрільби мішень вважається враженою, якщо куля її пробила та/або зачепила за край габариту врахування пробойн.

У разі якщо кулею зачеплено лінію кола, пробойна в мішені зараховується в бік збільшення її результату.

За командою **«Зміна кругом, на вихідний рубіж кроком-руш!»** зміна вирушає на вихідний рубіж.

Керівник зупиняє зміну в одному-двох кроках від вихідного рубежу та подає команду: **«Наступна зміна, шикуйсь на вихідному рубежі!»**.

Після того, як наступна зміна вишикувалася на вихідному рубежі, керівник подає команду: **«Зміна, передати зброю!»**.

За цією командою зміна, що виконувала вправу передає зброю наступній зміні.

Після передачі зброї керівник подає команду: **«Зміна, яка виконала вправу, зібрати гільзи та здати їх роздавачеві боєприпасів!»**.

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №2.

ТРЕНУВАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ДО СТРІЛЬБИ, ВИКОНАННІ ПОСТРІЛУ ТА ПРИПИНЕННІ ВОГНЮ.

Вишикувати курсантів в одну шеренгу, нагадати їм порядок спорядження магазину патронами, підготовки до стрільби, виконання пострілу та припинення стрільби. Потім розпочати тренування.

Керівник роздає зміні навчальні патрони. Після доповіді про їх огляд, подає команду: **«Зміна, спорядити магазини!»**, та наглядає за правильністю виконання цієї команди.

Для підготовки до стрільби керівник подає команду: **«Приготуватися!»**.

Виявивши помилки, вказує їх і наказує повторити прийом, якщо він виконаний невірно.

За командою **«Зміна, старт!»** курсанти здійснюють (імітують) переміщення й відпрацьовують прицілювання та спуск курка з бойового зводу з різних положень (стоячи, з коліна та лежачі).

За командою керівника **«Зміна, зброю до огляду!»** курсанти витягають магазини з основи рукоятки пістолета та притискають їх великим пальцем правої руки до пістолета таким чином, щоб подавач магазину був на 2-3 см вище затвора.

Керівник, оглянувши зброю та, переконавшись у відсутності патронів у патроннику пістолета і в магазині, подає команду: **«Оглянуто!»**.

За цією командою курсант повинен:

- узяти магазин у ліву руку;
- зняти затвор із затворної затримки;

- увімкнути запобіжник;
- вставити магазин в основу рукоятки пістолета та вкласти його в кобуру.

Після закінчення тренування зміна переходить на наступне навчальне місце.

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №3.

ТРЕНУВАННЯ У ВИКОНАННІ НОРМАТИВІВ № 1, 2, 3.

Нагадати курсантам особливості спорядження магазину та послідовність неповного розбирання й збирання пістолета після неповного розбирання. Після цього курсанти проводять тренування та виконують нормативи на оцінку.

№	Призначення нормативу	Умови виконання нормативу
1	Вивчення та вдосконалення техніки спорядження магазину патронами	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, 8 патронів розсипані на столі, магазин лежить поруч
2	Вивчення та вдосконалення техніки неповного розбирання пістолета	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, зібраний пістолет лежить на столі запобіжником вгору, магазин в основі рукоятки
3	Вивчення та вдосконалення техніки збирання пістолета після його неповного розбирання	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, розібраний пістолет лежить на столі

9мм пістолет Макарова:

№	Найменування нормативу	«відмінно»	«добре»	«задовільно»
1	Спорядження магазину патронами	19 сек.	21 сек.	23 сек.
2	Неповне розбирання пістолета	10 сек.	13 сек.	16 сек.
3	Збирання пістолета після неповного розбирання	15 сек.	18 сек.	21 сек.
Оцінка «незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.				

9мм пістолет «Форт-12»:

№	Найменування нормативу	«відмінно»	«добре»	«задовільно»
1	Спорядження магазину патронами	35 сек.	40 сек.	45 сек.

2	Неповне розбирання пістолета	30 сек.	33 сек.	36 сек.
3	Збирання пістолета після неповного розбирання	35 сек.	38 сек.	41 сек.
Оцінка «незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.				

Після закінчення тренування, провести короткий розбір помилок, допущених курсантами.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА:

Нагадати тему і мету заняття, об'явити оцінки.

Дати завдання для самопідготовки.

Відповісти на запитання курсантів.

Перевірити наявність зброї та матеріального забезпечення.

Оформити документи на використання боєприпасів.

Рекомендована література:

1. Закон України від 02.07.2015 р. «Про Національну поліцію»;
2. Закон № 2123-IX від 15.03.2022 р. «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану;
3. Наказ МВС України від 01.02.2016 р. № 70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю»;
4. Наказ МВС України від 26.04.2019 р. № 334 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, патронів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб»;
5. Паспорт «9мм пістолет «Форт-12 (17)»;
6. Настанова зі стрілецької справи «9мм пістолет Макарова».
7. В.Ф. Глущенко «Навчання швидкісній стрільбі з пістолетів»;
8. Навчальний посібник «Вогнева підготовка» А.О. Савченко, В.І. Бабенко, І.А. Гордієнко, ХНУВС-2007 р.
9. Навчальний посібник «Вогнева підготовка» В.В. Федоров, В.П. Пістряк, А.Ф. Бальва, І.С. Луценко, В.В. Чумак, ХНУВС-2019 р.